

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

VIII. Isaiam,

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A esse priores Tomos tres; postremam vero, quarti partem; quod & ex eorum prolixitate aestimare licet. Denique in eo Opere laudat Origenes Expositiones suas in Exodum, in Leviticum, in Numeros, & in Iosue, quas probabile non est jam tum fuisse elaboratas, cum parvum Tomum in Canticum moliretur, ut pote quem adhuc juvenis composuit; at maturior ætate ad decem Tomos concinnandos accessit. Objici potest scriptum esse ab Hieronymo in Prologo interpretationis Homiliarum duarum in Canticum, Origenem in decem Tomis Septuaginta Interpretes, Aquilam, Symmachum, Theodotionem, & Quintam Editionem magnifice, aperteque diservisse; quod cum in *Ἱερωνύμου* quas tractamus Homiliis non appareat, hinc consequi Opus esse à decem Tomis diversum. Verum sciendum est Rufinum scriptoris hujus esse Interpretem, ut mox ostendam, cui cum solenne sit pervertere omnia, & ad libitum recoquere, adeo ut Tomos Origenis in Epistolam ad Romanos ad mediam partem coactaverit, quis ullam ab eo fidem expectet?

Superest ut Rufinum Interpretem esse demonstremus. Hieronymus in Prologo Homiliarum duarum Origenis in Canticum, de decem voluminibus Commentariorum agens, eorum interpretationem ait à se fuisse prætermisam, quod res esset ingentis otij, laboris, & sumptuum. In libro quoque De scriptoribus Eccles. inter libros Origenis à se conversos, nullam hujus mentionem fecit. Minime igitur Hieronymo adscribenda est hæc interpretatio. Gennadius autem in Catalogo Virorum illustrium significare videtur quæcumque Origenis opera Hieronymum interpretem non habent, ad Rufinum esse referenda; ne utique ergo dubitare licet quin interpretatio ea Rufino debeatur: nam antiquam esse, & æqualem Hieronymianæ ætatis, & Gennadio antiquiorem stilus satis arguit; qui, ut alia omnia prætermittentem argumenta, solus Rufinum interpretem indicat. Maxime vero indicant selecta quædam, & magna ex parte barbaræ voces Rufino usitatissimæ, cujusmodi illæ sunt, *attitalare, comperenter, conplecti* in significatione passiva, *castare, creatura*, pro creatio, *incorruptio, numerositas, observantia, observanter, participium*, pro eo quod est, partis adeptio, *pretiositas, rationabiliter, resutare* pro abnuere, *sequestrari, significantia*. Quod si quis opponat interpretationibus suis Prologos Rufinum præfigere solere, ut tradit Gennadius; huic autem libro Prologum ab Interprete appositum non fuisse; sciat ille multos à Rufini Prologis intercidisse; velut illum, quem toties laudavimus, Numeris præfixum, & Vrsacio inscriptum, quem Latina Origenis Editio ne utiquequam repræsentat.

D Quæ cum ita sint, de nihilo esse patet, quod in vetustis quibusdam Codicibus nomen Hieronymi lucubrationi huic fuit prænotatum, ut observat Sixtus; quodque ex hoc Opere testimonia attulerint Magister Sententiarum, & S. Thomas, sub nomine Ambrosij. Castigandus quoque Erasmus, qui & ipse sentit, & idem ut sentirent Magdeburgenses perfectit, hoc opus esse *Homini Latini, pulchre docti, ac bene disertii*: propterea quod in Prologo Græcos laudat, velut alienos, his verbis: *Quam apud Græcos, qui eruditi ac sapientes videntur.* Id ipsum liquere ait ex interpretatione *amoris, charitatis, dilectionis, & cupidinis*. Demum suspicatur ejus esse, cujus extant libri De vocatione Gentium, & Commentarij in aliquot Psalmos. Quæ quam frivola sint, promptum est ostendere. Ethnicos omnes à Luca in Actis, & à Paulo *ἔθνη* appellari notum est: hinc Judæi opponuntur *Ἰουδαῖοι*, idest, Ethnicis, seu Gentilibus. Itaque à Patribus *Ἰουδαῖοι*, tamquam alieni laudantur, & ab ipso etiam Origene Tom. 15. in Matth. p. 382. ubi ait: *ἰσὺς δὲ τῆς αἰσθητικῆς ἐπιστῆς ἀδυνατεῖ καὶ τῆς ἡθελῶς, ἑστῆς ἡμῶν ἀλλογενεῖας, διωκτικῆς ἢ ἐν τῶν ἑθνητικῶν ἰσχυρῶν, ἐν οἷς δὲ τὸ πῶς ἔθνη σὸφιστῶν ἰσογενεῖται πῶς τὸ ἐκ τῶν ἑθνητικῶν πῶς τὸ πῶς ἐπιρροῶν παρρησιαστικῶν.* Ceterum vel ex hoc loco, unde suppositivum esse illud opus conjicit Erasmus, ubi non obscuris verbis Platonis laudatorem Symposium, in quo de amoris natura differitur, conjectura non levis capi potest, auctorem Operis hujus esse Origenem, cui Platonis disputationes suos in usus convertere solenne est. Quod ad vocum illarum, *amoris, charitatis, dilectionis, & cupidinis* attinet, hæc atque alia ejus generis, quæ Romanum scriptorem sapiunt, Rufini perfidie debuerunt adscribi. Quale illud est quod observat Robertus Cocus Anglus, dixisse Auctorem Commentarij hujus, *Verbum Dei apud Græcos masculino genere proferri, apud nos neutro genere*: & qualia sunt ea loca Operis istius de quibus ait Bruno Amerbachius Præfat. in Hieronymi Tomum 7. *Multa sunt, quæ Latini hominis esse non Græci comprobent.* Quorum iudicium, ut & illud Gulielmi Perkinii, inter rejicula & spuria hoc opus recensentis, merito floccifacimus.

Præter parvi Tomi fragmentum, & amplas à decem Tomis lacinias, duæ quoque supersunt Homiliæ ab Hieronymo Latino sermone explicatæ *fideliter magis, quam ornate*, ut ipse ait in Prologo ad Damasum. Homiliam priorem in partes duas perperam Merlinus disseccuit; primam partem Epistolæ pro Præfatione venditans. Errorem viderunt Erasmus, & Genebrardus, & in suis Editionibus correxerunt; parte utraque in vnum conjuncta.

VIII. Superiore Sectione diximus Origenem triginta voluminibus, & viginti quinque

*Erasm. in
Censur. lib.
Orig.
Magd. Cens.
3. cap. 10.*

*Perkins. in
Problemat.
De evan.
to fidei Ro.
mane i
ibid. 151.*

num A
oda-
agefi-
n 82.
men-
dica-
ta re-
uam-
quos
lexto B
gum,
pre-
anlla
idem
tionis-
& ge-
nquit
ripiu,
nyimo
quo C
quidem
Prolo-
cabulo
super
vicio
o vero
uel do-
a dicit:
ponitur
lom & D
& col-
es cal-
congus
o hestia
combit
allogui-
et in fa-
per vi-
odi co-
um in E
it, sed
atetur.
habeat.
partem
in stilus
vesfati
, diffu-
m præ-
Homi-
e unam F
er-
ne
linime
his libr.
ium ait
patitur
im ela-
eptimo
n quod
omilia
s iplos
esse

Homiliis Isaiam explicasse. E libro primo Commentariorum fragmentum affert Pamphilius in Apologetico; & aliud paulopost è libro vigesimo octavo. Ex Homiliis supersunt omnino novem in Editione Latina. Interpretis nomen non adscribitur, quem Hieronymum esse censeo. Idipsum censet Erasmus, atque Hieronymum in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum fateri se hoc fragmentum vertisse ex Commentariis Origenis in Isaiam. Equidem id solum in eo Catalogo reperio, ubi de seipso agit Hieronymus: *In Hieremiam & in Ezechielem Homilias Origenis viginti octo, quas de Greco in Latinum verti; de Seraphim & Osanna.* Atque Homiliarum quæ extant, prior agit de Seraphimis stantibus super solium Domini Isaiæ 6. 2. sed leve est hoc argumentum, ad probandum istas novem Homilias Hieronymum convertisse. Verisimilior mihi conjectura capitur ex stilo, & ex delectu quarundam dictionum, quas frequentius sibi Hieronymus asciscere amat, quod optimum est internoscendis Scriptoribus argumentum. Dictiones illæ sunt: *absconsus, dominicus, nuncupativus, principale* pro eo quod est *ἡ ἀρχὴ*, *principari alicui, principalis, propheta, repro-mitto, repromissio, speculatorius, turpilogium, Zabulus, cuncta Evangeliorum*, aliæque ejusmodi. Notet diligens Lector Homiliam nonam mutilam esse in editionibus Merlini, Erasmi, & Genebrardi, & postrema parte truncatam, eique supplendæ detractam fuisse partem postremam Homiliæ nonæ (juxta Hieronymi collectionem sextæ) in Ieremiam, ab his verbis: *Converti sunt ad iniquitates patrum priorum.* Iamdiu vero in his Homiliis error iste inolevit: Codices siquidem manu exarati Bibliothecæ Regiæ eadem deformitate vitati sunt. Nempe facile contigit ut librarius imprudens ad describendam postremam partem Homiliæ Origenis in Isaiam nonæ, ab Hieronymo conversæ accedens, casu incidit in postremam partem Homiliæ Origenis in Ieremiam nonæ, ab Hieronymo itidem conversæ. Vnde non inane quoque fumitur argumentum Homiliarum in Isaiam non secus interpretem esse Hieronymum, ac Homiliarum in Ieremiam. Profecto causæ fuit hic error, cur postrema pars Homiliæ in Isaiam nonæ interciderit.

IX. Observavimus supra quinque & quadraginta in Ieremiam Homilias Origenem elimasse. Ex ingenti hac Homiliarum strue quatuordecim Latine refudit Hieronymus, ut ipse de se testatur in Prefatione Homiliarum Origenis in Ezechielem, & in libro De scriptor. Eccles. Novemdecim Græce edidit Balthasar Corderius è Scorialensi Bibliotheca, suamque interpretationem adjunxit. Cyrilli vero præfixit nomen, deceptus ab antiquo Codice, optimæ cæteroque notæ. Istæ nominum commutationes ex eo oriuntur perisape, quod in idem compacta volumen plurima variorum opera, partim auctorum suorum inscripta nominibus, partim destituta, librarios facile fallant, carentem auctoris sui nomine scriptionem ad eundem pertinere credentes auctorem, cujus nomen præ se fert scripto proxime antecedens. Non in his vero duntaxat, sed in aliis etiam lucubrationibus, Origenis nomen cum Cyrilli nomine permistum ac confusum est. Sexdecim Origenis Homilias in Leviticum vetusta Cyrilli habent editiones, & Cyrillo adscribunt. Commentarium quendam in Marcum (quem aliquando cum Deo publici juris faciemus) Origeni Codices quidam, Cyrillo nonnulli, Victori Antiocheno alij tribuunt. Novemdecim itaque Homilias Cyrillo perperam adscriptas Adamantio restituendas judicamus hoc argumento, quod inter quatuordecim Origenis Homilias ab Hieronymo conversas duodecim ex his reperiantur, quas Græce Corderius publicavit. Accedit Vaticani Codicis auctoritas, has ipsas novemdecim in Ieremiam Homilias habens, & Origeni assignans. Septem ex illis emisit in lucem Michaël Ghislerius in Catena sua in Ieremiam; eas nimirum quæ in Hieronymianis deerant. Eundem inter illas ordinem ponit Codex uterque, atque cum legitimum, & Ieremiæ locis quos enarrant, consentaneum. Nam quem tenuit Hieronymus, confusus ille est, vel ipso fatente: *Itaque inquit, post quatuordecim Homilias in Hieremiam, quas jam pridem confuso ordine interpretatus sum.* Vnde manifestum est titulos his Homiliis præfixos Hieronymi non esse. Ad hæc fragmentum ex Homilia trigesima nona, capite decimo Philocaliæ exhibetur.

X. Tomi Origenis in Ezechielem vigesimi particula quadam constat undecimum Philocaliæ caput. Hieronymus vero quatuordecim ejusdem Homilias in hunc ipsum Prophetam Romanis verbis expressit. Testis Prologus in earum Homiliarum fronte collocatus: testis & liber De Scriptor. Eccles. cap. 146. Testis quoque Rufinus Invect. 2. qui & ad Vincentium Prologum scriptum fuisse docet. Miratur Erasmus quid sit cur Hieronymus, alias creber Prefationibus, nihil ad Homilias in Isaiam, & Ieremiam à se Latine redditas præfatus sit; in Prologo autem ad Homilias in Ezechielem erasum queritur Hieronymi nomen, & ejus quoque quem Hieronymus alloquitur. Suspicatur vero Prologos fuisse sublatos ab his ad quos scripserat, postquam Origenis nomen factum est Romanis invidiosum, & verisimile esse in his Prologis Hieronymum magnifice prædicasse Origenis ingenium. Ego vero singulis libris Origenis à se expositis Prologos prætexuisse Hieronymum

Erasm. in
Conjur. libr.
Orig.